

Oradea-Mare (Nagyvárad) 1923.

Csütörtök, november 29.

Ötvenharmadik évfolyam, 273. szám.

NAGYVÁRAD

Előfizetési ár: Vidéken egy óra 50 lei.
Nagyváradon: egy óra 40 lei.

Főszerkesztő:

HEGEDÜS NÁNDOR

Felelős szerkesztő:

MARÓT SÁNDOR

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Károly herceg
(Szilágyi Dezső)-utca 6.

Püspöktől a konferansziéig

Jóformán az impériumváltozás első bráitól fogva áll a vád: az erdélyi zsidóság, mely ezerkilencszáztizenkilencig a magyar művelődés levegőjében nőtt európai színvonalára, most a határok eltolódásával sem akarja a magáraöltött magyar kultúrát az időknek megfelelőbb román kultúra köntösével felváltani. Az erdélyi zsidóság — hirdetik ezek a vádak — erősebb, idősebb, gátja a kultur-romanizálás történelmi folyamatának a magyar kultúra virágoskertjének védelmében, mint maga a szorosabb értelemben vett (olvastok keresztény) erdélyi magyar nemzetiség. A zsidóság — alakult ki négy esztendő alatt valóságos közvéleménnyé a románságnál — szívósabb, ríposztra készebb, elasztikusabb harcosa Romániában a magyar irodalomnak, magyar színháznak, művészetnek, iskolának is.

Igazak-e ezek a felsorakoztatott vádak, arra sohasem volt aktuálisabb nyilvánosságrakivánczolóbb a felelet, mint éppen ma.

A felelet ez: valóban tény, hogy az erdélyi zsidóság a magyar irodalomnak, színészetnek, hírlapírásnak ma is erős szilopája.

Csak hogy ha mindezek állításaként igazak is, mint vádak pillanatig sem állanak meg. Mert nem lehet vád az, ami természetes és nem lehet elítélni a dőlő átültetett plántát azzal, hogy új talajba eresztve gyökereit továbbra is naranccsot terem.

Ezekkel a vádakká torzult valóságokkal szemrehányássá karikírozott természetes tényekkel szemben jóleső örömmel hallani most Ciorogar püspök szájából a szenátusban lekipásztorhoz méltó megértéssel elmondott nemes, emberi szavakat. A zsidóság magyar kultúrához való ragaszkodásával kapcsolatban így hangzottak a főpap kijelentései:

„Én a decentralizációt úgy értelem, hogy a kultúrát mindenütt oda viszem, ahol a románokról mint vademberekről emlékeznek meg. Az ember az, ami lelkében rejlik, az ember egy az a kultúrájával. Nézzük a zsidókat, akik magyar kultúrán nevelkedtek. A zsidók azt mondják: ez a kultúra egy a mi lelkünkkel, ettől mi el nem szakadhatunk, mert mi azok vagyunk, akik lelkünkben vagyunk... S így gyökeröződött beléjük, erdélyi zsidókba a magyar művelődés.”

Aki ezeket a szavakat mondotta, Ciorogar püspök nemcsak egy mélyenlátó vizsgálódó elméről, a kultúra lelki tényezőinek finom ismeretéről és a zsidóság kulturális elhelyeződésének megértéséről tett tanubizonyságot, de egyben megfordítva is: az erdélyi magyar kultúra elhelyeződésének pontos helyismeretéről is. És a kérdés súlya, lényege ezen a ponton billen át a püspöktől a konferansziéhez. Az én impresszióm szerint Ciorogar püspök tudta, hogy amikor az erdélyi magyar kultúráról beszél, akkor ennek keretében tulajdonképpen a zsidóságról kell megemlékeznie.

Viszont szombaton és vasárnap este egy erdélyi magyar író konferált Nagyvá-

radon. A konferansz háromnegyedrészen magyar kulturakérdésekről szólt, eltekintve attól, hogy egy magyar nyelven megnyilatkozó erdélyi író fellépése magában véve is demonstratíven a magyar kultúra ügyének kellene lennie. A konferanszié, — Osvát Kálmán — nem tudta azt, hogy amikor az erdélyi magyar kultúráról beszél, akkor ezen az estén voltaképpen csak a zsidóság szívéhez szólt: a stukk-magyarsághoz nem.

Amit Ciorogar püspök a magyar kultúra elhelyezkedéséről tud, azt úgy látszik kevésbé tudja a magyar író és konferanszié. Ellenkező esetben aligha beszélt volna Osvát Kálmán vasárnap este a Kereskedelmi Csarnok nagytermében a magyar erdélyi tradíciók oly sok tiszteletbentartásával és oly megindító vallomástétellel a magyar kisebbség kultúrája iránt, amennyit ez az indolens magyar kisebbség sem miesetre sem érdemel. Osvát Kálmán ma Erdélyben a magyar irodalom kellemetlenül furdoló lelkiismerete. Ő az a romantikus örült, aki évek óta tartó fanatikus küzdelmet vív éhségen és szószeros értelembe vett lerongyolódáson, családja nyomorgásán keresztül is a magyar kultúra heroikus fennmaradása érdekében. Ő az, aki betevő falat hűjű, amikor bármelyik erdélyi lap ezer örömmel kötné le jó fizetéssel állandó munkatársának, skrupulusokkal viaskodik: — szabad-e egy lap bármely irányának, opportunusságának feláldoznia a magyar kultúra érdekébe beáldozott véleménymondása szabadságát?

Bár maga az is indolencia, ha mindezeket Osvátról, vagy azt, hogy ki is az az Osvát, a keresztény magyar publikum nem tudja, mégis jó, mondjuk Nagyváradon nem ismerik az Osvát nevét. Igen ám, de ha nem ismerték, most a lapok hasábjain keresztül reklámozták a két estélyt. Lehetett-e ezeket a reklámokat észre nem vennie annak aki szándékosan személt hunyni nem akart egy kulturügy előtt? Igaz! A keresztény magyar társadalom zöme lemaradt arról a gazdasági

szintről, ahol a zsidóság egyrésze áll. Igen ám, de Osvát estélyére az első hely épp úgy mint az utolsó hely ára mindössze husz lei volt. És én ha elég bátor volnék ahoz, hogy kultúrám magasabb érdekében eszközeimet a zsarolásig szentesíteni me-részkedjem, úgy a keresztény magyar indolencia végnélküli feketelistáját tudnám még összeállítani ismerős nevekből, akikről a verebek is csiripelik, hogy husz leies antrékba sem részvényeik, sem házaik, földbirtokuk, sem műhelyeik, sem konjunkturájuk még bele nem roskad. Ezek a feketelistára éretten nevek hagyják üresen a magyar színház széksorait, ezek nem vesznek könyveket, ezek itélnek el bennünket, akik hazard hittel nap mint nap vissziuk bőrünket a nyilvánosság vásárára. Negatív lemezre írva mindenütt ott vannak ezek a jó magyar nevek, ahol a kisebbségi kultúra érdekében megjelenjen illenék. De olyan pleinparadeban, olyan hiánytalan negativumban még sohasem volt teljes ez a névsor mint Osvát Kálmán szombati és vasárnapi estélyein, ahol a magyar kultúra

ritkán hallott művészettel és őszinteséggel facsarta ki a könnyeket.

A nagyváradai keresztény magyarság ahoz sem vett magának fáradságot, hogy a saját ügyének temetésén a halotti beszédet meghallgassa. Helyette ott voltak azok, akiknek Ciorogar püspök tudomása szerint is benső, elvitathatatlan ügyük a szóban forgó kultúra.

A távolmaradtak családját szégyenkezve jómagam képviseltem: — egyedül. Én voltam az egyetlen keresztény magyar hallgató ezen a magyar irodalmi estén. A többiek kivétel nélkül zsidók voltak. Keresve kerestem valakit, akinek jelenléte megcáfolhatta volna keserűségemet. Azután felmerült bennem a kétely:

Vajjon magam is eljöttem volna-e, ha történetesen nem vagyok mesterségbeli szenvedőtárs, semmibevett írókollegája a konferansziénak?!

Tabéry Géza.

A német kommunisták nem szereltek le

Albert kancellárjelölt terveit — A müncheni érsek megbélyegezte az egyetemet

Münchenben Kahr állami megbízott felhatalmazta a rendőrhatalóságokat, hogy állapítsák meg azoknak a szocialista sajtótermékeknek jegyzékét, amelyeknek újból való megjelenését megengedheti. A bajor szocialisták vezetőlapja, a Münchener Post, előreláthatólag már holnap megjelenik.

Berlinben a kommunisták folytatják nyílt ellenszegülésüket Seeckt tábornok intézkedései ellen. A párt határozatából kitűnik, hogy a kommunista párt továbbra is fennáll, folytatja tevékenységét, hogy Németországban a tanácsköztársaságot kivívja. A feloszlatott kommunista központ helyébe a párt élére direktóriumokat állítottak.

Enckelenz német képviselő Elberfeldben kijelentette, hogy Tirard a megszállott területek francia főbiztosa hozzájárulásával az érdekeltek olyan tervezetben állapodtak meg, hogy a megszállott

részeket egy közigazgatási területbe foglalják össze. A megállapításnál nem veszik tekintetbe a mostani ország és tartományi határokat. Az új állam élén két öttagból álló direktórium kerülne. A direktórium most a rajnatartománybeli kényszerhelyzetben képviseli a birodalom és egyes országok szuverenitását.

A jóvátételi bizottság Párisban csütörtökön tárgyalja Németország előterjesztését a szakértői bizottság ügyében és a düsseldorfi megállapodásokat a német nagyparral. A Quai D'Orsay hangsúlyozza, hogy valamennyi német szolgáltatást, valamint a lefoglalt termékeket is Németország jóvátételi számlájára írták.

Berlini jelentés szerint Albert, az új kancellárjelöltnek kormányalakítási fáradozása mellett az a terve, hogy Jannes kancellársága mellett polgári blokkot szervezzen. Csak abban az esetben hajlandó a centrum blokkba lépni, ha a válságot

alkotmányosan megoldják. A versaillesi békét nem tekintik széttépettnak és az abból származó jogokat nem adják fel, valamint a porosz koalíció megváltoztatása is kimarad a játékból.

A müncheni András-templom felszentelésén Faulhaber bibornok predikációjában azt mondta többek között, hogy München felett még sohasem özlött át olyan hazugsági áradat, mint most. Még a tanácskormány idején sem viselkedtek úgy az emberek, mint a legutóbbi hetekben. A bibornok keserű szavakkal megrotta az egyetem falai között történeteket, kijelentve, hogy örök szégyene az egyetemnek az, ahogyan a pápáról és az érsekről ott beszéltek.

Az Erdélyi kisajátítás a kamara előtt

Bukarestből jelenti a Rádor: A kamara tegnapi ülésén Moldoveanu Valér panaszt terjeszt elő, hogy a hadikártalanításoknál Erdélyt mostohán kezelik.

Bratianu Vintila pénzügyminiszter kijelenti, hogy minden jogos kérést ki fognak elégíteni.

Dán Szervar hosszabb beszédben teszi szövé az erdélyi kisajátítások körüli visszaéléseket és kéri a kamarát rendelkezni, hogy az aktákat terjesszék a parlament elé. Egyúttal benyújtja az állami bányák munkásainak memorandumát, amelyben ezek panaszait teszi szövé.

Michalache a következő felszólaló, aki kijelenti, hogy bár beteg, mégis eljött, hogy felszólaljon, mivel a trónbeszéd azt állítja, hogy a földosztás a regátban és Besszarabiában be van fejezve. Ez az állítás nem felel meg a tényeknek, hiszen maga a kisenevi legfőbb agrárbizottság, amelynek magasrangú bírák a tagjai egy, a kormányhoz intézett memorandumban kijelentik, hogy a parasztság a földosztással elégedetlen és kéri a földosztás reorganizációját. Ugyanígy a helyzet a régi regátban is, ahol 71354 panasz van még ma is felfüggesztve. Az utóbbi két évben annyi visszaélés történt a földosztás körül, 551 tisztviselőt kellett elbocsátani. Rámutat Bratianu Vintila hűbérjére, mert minden törvényes alap nélkül kötelezi a parasztokat, hogy a föld teljes árát fizessék ki, de a rekvirálás és a hadikártalanítást nem fizeti ki.

Bratianu Vintila közbeszól: Miből fizessük, honnan?

Michalache: Abból az alaphoz, amelyből a közvetítők meggazdagodtak a kincstári bonok konzolidációs bonok üzleténél.

Bratianu Vintila: Téved, ugyanugy, ahogy Madgearu is tévedett.

Lupu: Arra válaszoljon, mennyi lett a provízió?

A pénzügyminiszter válaszolni akar, de csak ezt hallani: Akkor nem én inkasszáltam. Ezzel szövé a kezét Lupu és a pénzügyminiszter közt, mire az ülést fel kellett függeszteni.

Szünet után Lupu visszavonja sértő szavait azzal, hogy nem akarja, hogy mielőtt a felirati vitánál felszólalhatna, kizárják az ülésekről.

Michalache folytatja beszédét és rámutat arra, hogy a liberálisok tönkretették az országot, majd összetűz Ducával, ki azzal vádolja, hogy a népbankokat magának akarja megkaparintani.

Majd Popovici újból interpellál a távirati blanketták és a telefonkönyvek hirdetései miatt és kéri a minisztert, hogy vonja vissza a megdöntött koncessziót.

Letartóztatták a budapesti bombamerényletek tetteseit

Budapestről jelentik: A rendőrségnek sikerült a Reviczky-utcai bombamerénylőket letartóztatni. Valamennyien az Erdő Magyarok Egyesületének tagjai. Nevezetesen Adorján Géza az Eme titkára, Szász József lakatos-segéd, Márffy József Eme szervezeti vezető és Hess Károly egyetemi hallgató a merénylet elkövetői, akiket már a múlt héten alapos gyanúkok alapján elfogott a rendőrség, de kihallgatás után, vasárnap reggel kénytelen volt elbocsájtani. A rendőrség kapujától azonban detektívek figyelték minden lépésüket és követték őket az Eme székházáig. A detektívek vártak rájuk s mikor kijöttek az egyik detektív meghallgatta mikor az egyik fiatal ember így szólt: — Ezt megúsztuk, de azért vigyáznunk kell.

Ez a vigyázatlan kijelentés adott alapot a rendőrségnek arra, hogy most már külön-külön a főkapitányságra vigyék őket, ahol a saját tettességét mindenki tagadta, de a többire rávallott.

Kormánybiztost kapnak a kereskedelmi kamarák

A kereskedelmi minisztériumban a múlt hét folyamán ült össze a kereskedelmi miniszter által kinevezett bizottság, amelynek feladata volt az új kereskedelmi kamarai törvénytervezet megszerkesztése. Az erdélyi kamarákat ebben a bizottságban Caciula Miklós kolozsvári és dr. Papp János nagyváradai kamarai titkárok képviselték. A bizottság szombaton fejezte be munkáját s annak eredményéről dr. Papp János kamarai titkár tudósítónak a következőket mondotta:

A törvényelőkészítő bizottság, amely dr. Chicos István miniszteri vezérigazgató elnöklése mellett működött, főfeladatát az tűzte ki, hogy egyrészt a kamarákat teljesen függetlenítsa a politikai befolyásoktól, másrészt pedig ez intézmény kereteit a modern közgazdasági élet által megkövetelt tartalommal töltve ki, állítsa a nemzetgazdasági érdekek szolgálatába. Meggyőződés, hogy sikerült ezeket a célokat megközelítenünk s amennyiben a tervezet törvényt válik, Romániának lesz Európában a legmodernebb kereskedelmi kamarai törvénye.

A tervezet szerint minden kereskedő és iparos, aki kereskedelmi és ipari adót s ennek következtében kamarai pótdótot fizet, hivatalból tagja a kereskedelmi kamarának s így közvetlenül részt vehet ez érdekképviselői intézmény működésében első sorban, mint a közgyűlés tagja, amelynek feladata az intézmény szerveinek, nevezetesen az igazgatóválasztmányának és a felügyelő bizottságnak megválasztása és a kamara számadásainak jóváhagyása. Minthogy pedig a tervezet szerint a kamara tagjai ezen kívül tagjai a kamara kebelében alakítandó szakmák szerinti osztályoknak is, amelyek az egyes szakmák speciális érdekeinek megvédésére és ápolására hivatottak, módja és alkalmá nyílik minden kereskedőnek és iparosnak a bizottságokban tagsági jogait szintén közvetlenül gyakorolni.

A kamarai kerület általános közgazdasági érdekeinek képviseletét, továbbá véleményezői és közgazdasági feladatait a tervezet szerint a kamara szakosztályainak fontosságához képest előre meghatározott számban választandó igazgatóválasztmány fogja gyakorolni, amely legalább 16 és legfeljebb 60 tagból áll s amely ilyenformán az intézmény legfontosabb szerve lesz. Az igazgatóválasztmány saját kebeléből egy elnököt és két alelnököt választ.

Még eredményesebb volt a házkutatás. Márffy lakásán nagymennyiségű ekrazitot találtak. Most már kiterjesztették nyomozást az elfogottak nőismerőseire is és ugyancsak nagymennyiségű ekrazitot találtak Adorján és Márffy nőismerőseinél valamint gyanús szerszámokat, amikre a nők felvilágosítást adni nem tudtak. A két nőismerőst szintén letartóztatták.

Előállították Klaszky József pallér is, aki

bevallotta, hogy a bombákat a törvénytársak előtt, a Koháry-utcában, valamint a Páva-utcai zsinagóga előtt ő helyezték el. Rassaynak és Miklós Andornak is ő küldték a pokolgépet.

E vallomás alapján most már a rendőrség könnyen fog világosságot deríteni az összes bombamerényletekre, mert az elfogottak valamennyien ingadoznak és csak saját magukat igyekeznek menteni.

nőköt választ. Az elnök a titkárral és a közgyűlés által választandó egy taggal alkotja az igazgatóságot amelynek feladata a folyó ügyek intézése.

A tervezet szerint a kormány minden kamara mellé kormánybiztost fog kinevezni, akinek feladata a kamara működését ellenőrizni olyanformán, hogy a kamara ülésein részt vehet, ott felszólalhat és tapasztalatairól a kormánynak jelentést tehet, anélkül azonban, hogy a kamara ügyeibe bármiképpen is beavatkozhatna.

A kamara pénzügykezelése tekintetében igen fontos ujtás és az autonómia kidomborítása, hogy annak ellenőrzése ezentúl nem az állami számvéviszék hatáskörébe tartozik s a kamarákra ezután nem lesz kötelező az állami számvitelről szóló törvény, hanem az ellenőrzést maga a kamara gyakorolja a közgyűlés által választott felügyelő bizottság által.

Ezek az új törvények tervezetének lényegesebb intézkedései. A tervezet legközelebb a minisztérium elé kerül s amennyiben az magáévá teszi, amire minden reményünk meg van, rövidesen a parlament elé terjeszthetik.

Jön

Jön

az idény legnagyobb slágere

Bölcs Náthán

az **Apolló moziban**

LEGELEGÁNSABB

öltöny, felöltő és télikabátok

HORBÁTZ

url szabónál készülnek

Str. Gen. Mosolu (v. Mezey Mihály u. 4. a sarok üzlet).

Jön

Jön

A szezon legnagyobb vigjáték slágere

Ilyenek a férfiak

Harry Lladtke

Paul Heidermann — Jacob Tiedtke

Dorian film.

DORIAN FILM-SZÍNHÁZ.

Szerda — Csütörtök

A papa kedvence

Bohózat 5 felvonásban. — A főszerepben: Jackie Coogan.

Dorian film!

Dorian film!

Balás Elemér meghalt

Kurta bukaresti hír számol be róla, hogy tegnap este váratlanul meghalt Balás Elemér, a Curtea de Cassatie egyik akciójának elnöke.

Balás Elemér halálhíre mély impressziókat fog kelteni Nagyváradon. Az elhunyt kiváló jogász évekig élt közöttünk a háború, majd később az impériumváltás idején nevezetes szerepre és hirre vezető egyrészt a porók révén, amiket minie kellett, másrészt személyes adottságai következtében.

Mielőtt Nagyváradra került, hosszabb ideig budapesti ügyész volt s állásában gyémánt túlbuzgalmat tanusított a lapok szurázása körül, hogy a frappáns "jogi ügyész" ebből az időből élete végéig elkísérte. Budapestről került Erdélybe; először Tordán lett törvényszéki tanácsos, majd Nagyváradon. Itt főként a háborús bűnpörök tárgyalásánál jutott tág szerepe nemcsak bírói, de emberi discrecionalis jogainak is. Kérlelhetetlen és külső hatásokra dolgozó, sok teatralis beállítással, amiért lovalitása az iránt a törvénytörvények, aminek akkor állt szolgálatában, nem sok szimpátiát teremtett személynél. Másrésztől elvitathatatlan azonban, hogy Balás Elemér elsőrendű jogászember volt, akire felettes helyeken mindig biztosan támaszkodtak, akár egy pallosra.

Impériumátvételkor megbecsülhetetlen szolgálatokat teljesített az elhunyt igazságügy-igazságügyi tisztviselő a román ügynek is.

Balás Elemér tudása, főleg alkotmányjogi ismeretei, szinte nélkülözhetetlené teszik őt a magasabb igazságszolgáltatásnál. Így került aztán a legfelsőbb sematikus bírái sorába, sőt legutóbb diplomáciai tárgyalásokba is bevonták mint egyik albizottság elnökét a sok hibája mellett is kitűnő magyar jogászszenit, akinek alálát most Bukarest hivatalosan is megvászolja.

Jön

Jön

Bölcs Náthán

Főszereplők: **Warner Krauss**

Muzsnay Bella és Carl de Vogt.

Jacob József az idegenek kiutasításáról

A Nagyvárad tegnapi számában közöltük Jacob József volt prefektus beszédét, amit az Averescu-párt népgyűlésén tartott. A beszéd kinos impressziót keltett különösen a zsidóság körében, amely már régóta úgy látja, hogy a néppárt erdélyi szárnya erősen antiszemita jellegű. Jacob az idegenek kiutasításáról és a zsidó uzsoráról beszélt. Minthogy Jacob Józsefben az Averescu-párt uralma esetén a jövő emberét látjuk, világosságot akartunk deríteni arra, hogy tulajdonképpen mit is akart ő mondani, felkerestük őt és kérdéseinkre tőle a következő érdekes fejtegetést hallottuk:

— Az Averescu-pártnak tudatos kormányzati programja, illetve a program egyik súlyos része az idegenkérdés. Ezt a zsidókérdéstől el kell választanunk. Más az antiszemitizmus és más az idegenekkel szemben való állásfoglalás. Határozottan állítom, hogy a mi pártunk nem antiszemita, ellenben az idegenekkel szemben kormányrajutás esetén kész rendszabályokkal fellépni az országban rendkívül felszaporodott idegen elemekkel szemben. Nem antiszemita a mi pártunk, mert hiszen egy pillanatra sem gondolunk az itteni autochton, román állampolgárok ellen való fellépésre, pillanatra sem gondolunk arra, hogy velük szemben másképpen, mint a törvények és az általános jogegyenlőség alapján viselkedjünk. Amennyire ez tény, éppugy igaz viszont az, hogy magasabb államérdekből az állam biztonsága szempontjából a párt okvetlenül óvintézkedéseket tart szükségeseknek a beözönló idegenekkel szemben. Nem lehet antiszemitizmusnak tekinteni azt, ha az idegenek esetleg zsidók is. Annál kevésbé, mert hiszen hozzám sokan jöttek idevaló autochton zsidók panasszal, hogy az ide jogtalanul, utlevél nélkül beszivárgott zsidók láncsekedést üznek és a váradi zsidóság egzisztenciáját és renoméját veszélyeztetik. Az effajta elemektől tehát nemcsak állam biztonsági szempontból, hanem a román állampolgárok érdekeinek megvédelmezése okából is meg kell szabadulni.

— Kit tekintek idegennek? Mindenkit aki más állam polgára. Az államok között szabad forgalomnak kell lenni a polgárok utazása és tartózkodása tekintetében, de ez nem jelenti azt, hogy bárki az érvényes törvények és rendeletek kijátszásával azok ellenére az országban tartózkodhassék. Vannak idegenek, akikre szükségünk lehet, akik hasznos munkát teljesítenek, ezeknek az eltávolítása természetesen nem államérv. Ezek ittmaradását a mi jog-

szabályaink meg se engedik. Mi tehát — ismétlem — oly idegenekre gondolunk, akik a jogszabályok figyelmen kívül hagyásával vannak itt.

— Gyakorlati szempontból nagy kérdés, hogy az idegenek radikális megroslása miként lehetséges anélkül, hogy ez visszaélésekre ne adjon okot, hogy a korupcióra hajlamos közegek ezzel az akcióval saját javukra vissza ne éljenek. Erről a témáról Goga Oktaviánnal sokat beszélgettünk. Mi tehát kellő garancia mellett akarjuk a veszélyes idegenek eltávolítását keresztülvinni, még pedig úgy, hogy a kiutasításokat társadalmi ellenőrzés alá helyezzük. Bizottságot fognak szervezni a prefektus elnöksége alatt a társadalom olyan tagjaiból, akik méltók a közbizalomra, akik minden tekintetben kellő erkölcsi garanciát nyújtanak és ez a bizottság fog dönteni a kiutasítások felett, ez fogja ellenőrizni a rendőrség és a sziguranca munkáját. Ebbe a bizottságba a különféle nemzetek és felekezetek képviselőit is meghívjuk. Meggyőződésem, hogy ily módon az idegenek szelekciója igazságos lesz.

— Senki sem tagadhatja, hogy ez nem zsidókérdés. Goga is az idegenek ellen fordul és nem a zsidók ellen, Goga nem antiszemita, bűn ilyet róla fel is tételezni. A biharmegyei néppárt vezetőiről éppig nem lehet antiszemitizmust feltételezni. A diákmozgalom tekintetében az a felfogásunk, hogy a ifjuságnak minden módot és eszközt meg kell adni, hogy tanulmányait gondtalanul folytassa, de ez nem jelenti azt, hogy Goga és Cuza egy politikát folytatnak.

— Én tegnap nem a zsidó bankokról beszéltem, hanem a bankokról általában, első sorban pedig a liberális bankokról. Maga Omorolui, a nemzeti bank kormányzója mondta, hogy a magas kamatlábnak a bankok az okai, amelyek a nemzeti bank-

Jön

Jön

A szezon legnagyobb vigjáték slágere

Ilyenek a férfiak

Harry Liedtke

Paul Heidermann — Jacob Tiedtke

Dorian film.

APOLLÓ MOZGÓSZÍNHÁZ

Szerda és csütörtök
5 és 7 órakor

A szürkeruhás leány

Kalandor idill 5 felvonás

Főszereplők **Hollay Kamilla és Lukács Pál**

Rendezte **Deésy Alfréd**

Atlantic film

Szerda és csütörtök
este
9 órakor

Ben Aroliy Bey

A telepatia és pszichologia nagymestere és

Annie Aroliy

Bűvésznő és illuzionista

Teljesen új műsorral

Helyárak 10, 20, 30, 40 L.

tól kapott olcsó pénzt drágán helyezik ki. Nem beteges állapot-e ez? Mikor pedig a zsidókat említettem, akkor arra az úzso-
rásra gondolok, aki a parasztot kizsákmá-
nyolja, mert bizony mondom, téves hit az,
hogy a parasztnak pénze van. Gyakorlati-
lag tudom, hogy az u. n. módos paraszt is
bankkölcsönhöz folyamodik, ha valamit
venni akar.

Eltemették Kiss Gyulát

A nagyváradai színészet tragikus véget ér-
halottját, az öngyilkos Kiss Gyulát tegnap
temették el Budapesten nagy részvét mellett.
Temetésére felutazott Nagyváradról a művész-
özvegye, Nánássy Julianna, a színtársulat
azonban nem képviselhette magát kitűzötttel
a gyászszertartáson, mert pillanatnyilag a szin-
ház egyik tagjának sem volt vizumozott utle-
vele.

Kiss Gyulát kantársai közül így csupán
Pintér Bőske kísérte utolsó útjára, aki történe-
tesen Budapesten tartózkodik. A feledhetetlen
drámai művész halálára a színtársulat és a
színház igazgatósága az alábbi jelentést adta ki:

A nagyváradai Mária királyné Városi Szín-
ház igazgatósága és társulata igaz részvéttel
mély bánattal értesíti Nagyvárad város közön-
ségét, hogy szerelt és nagyraíratott művész-
tagja, a nemessivő kolléga, Kiss Gyula szin-
művész folyó hó 25-én Budapesten elhunyt.

Szeretünk, tisztjeink vette körül életé-
ben! Emléke éni fog lelkünkben az idők
messzeségében is.

Nagyvárad, 1923 november 26

Rendetlenül fizetik a tanítókat

Az állami tanítók részéről már több íz-
ben hallottunk elkécsesedett hangokat a fizetések
kiutalásának rendetlensége miatt. Míg az új
impérium a fizetési könyvecskéket megszünt-
tette és a miniszteriumból hónapról-hónapra
utalják ki a tanítói fizetéseket, a tanítószág ren-
des időben sohasem jutott fizetéséhez. Ez a
szégyenletes fizetés a családi életet kizökkenti
rendes kerékvágásából és hogy milyen nyom-
orúságot teremt, igazolja a következő levél,
amely egyes részeiben elszomorító képet nyújt
a tanítók helyzetéről:

Tekintetes Szerkesztő ur!

B. lapjában olvastam dr. Lázár Aurél ur
beszédét, amit a közigazgatási bizottsági ülés-
sen mondott, amelyben kifekad az elbocsátott
tanítók rendszere ellen. S hogy az elbocsátott
tanítók éheznek.

Tek. Szerkesztő ur! Nagyon szépen ké-
rem, tessék felhívni dr. Lázár Aurél ur figyel-
mét a szolgáltatásban levő tanítók helyzetére,
ahik épp úgy éheznek, mint az el-
bocsátott tanítók, családjukkal együtt. Talán
még jobban, mint az elbocsátottak, mert azok-
nak a társadalom könyörület és felebaráti kö-
telességtől adnak foglalkozást s van idejük ke-
reset után nézni. De a mi férjeink az iskolá-
ban kell, hogy teljesítsék kötelességüket és így
csupán arra az alamtánságnak neveshető fizet-
táre kell támaszkodnunk. De bizony azzal
sem sietnek, nem törődnek, hogy vajon annak
a szegény tanító-gyereknek van-e egy darab
kenyere, vagy egy pár cipője, amivel az iko-
lába mehetne?

Ma már november második fele van, de a
tanító fizetéséről még szó sincs. Már ott állok,
hogy egy darab kenyér sincs a házamban,
amivel a gyermekeim éhségét csillapítom,
mert kávéra nem is merek még gondolni sem.
Szegény férjemnek korán fel kell kelnie, hogy
ideje legyen, amíg iskolába megy, egyik
élelmiszer helyről a másikra menni, hogy össze-
tudja szedni a kis szerény ebédre való, szeg-
ény gyermekeink részére. Mert a tanítónak
hitelt nem adnak, mert nem lehet becsületes
ember, sem pontos. Ha esetleg valamelyik ke-
reskedő megszánja és ad neki hitelt, jön az
elszól, nem tud fizetni s már a második hónap-
ban nem kap hitelt. Mit tegyek, tek. Szer-
kesztő ur? Sokszor abban a reménytelen hely-
zetben vagyok, mint most is, hogy össze sze-
dem apró gyermekeimet és velük együtt a
Körösbe fogom keresni menekülésemet. Nem
tudom tovább nézni szegény gyermekeim szen-
vedéseit és éhségét. Szegény férjem, amikor
iskolába megy reggel nélkül, könnyes szem-
mekkel mondja: talán ma kapunk
fizetést.

Tek. Szerkesztő ur! Nagyon kérem, hívja
fel valakinek a figyelmét a tanítók helyzetére,
aki ezeket orvosolni van hivatva, hogy ne

hagyjon bennünket családainkkal együtt u-
kínlódni.

Szerkesztő urnak igaz tisztelője:

Egy állami tanító felesége.

Felkerestük dr. Caba Agoston ta-
nítógyelölt, aki kijelentette, hogy a tanítószág
levél keletése óta megkapta a havi fizetését.
A tanítógyelöltséget nem terheli felelősség
rendes időben elküldi a tankertületi főigazgató-
sághoz a tanítók listáját, de nem egy-
ujabb, későbbi rendelkezések miatt, a mi-
nisterium pótlására küldi vissza. Ő előterje-
stetést tett a miniszternek, hogy a régi fizet-
könyv rendszert hozzák be ismét és hogy
kisebbségi tanítók fizetését is utalják ki. R-
méli, hogy előterjesztésének fogamatja lesz
akkor a tanítószág minden hó elején pontos
megkapja fizetését.

Nem fűszünk kommentárt az itt köz-
levélhez. Oly világosan beszél, hogy lehetetlen
hogy el ne jusson a miniszterig és meg-
legyen a hitása. Mert tudomásunk van arról
is, hogy a Szilágyságban a tanítók egy rész-
még októberi fizetését sem kapta meg. Hisz
hogy a tankertületi főigazgató ennek a tanít-
felelőségnek a levelét el fogja juttatni a mi-
nister kezébe.

Tessitóri Nóra

... Egy asszony, akinek ragyogó jutelle-
tűsán, párját ritkító művészi szenzibilitással
keresztül Csokonától Babicsig új fényt,
ötvözetet nyernek a magyar ritmusk. Tessi-
tóri Nóra a neve.

Célja, hogy a legszebb, legnehezebb
szepiciálható kölleményeket úgy tolmácsolja
a maga sokhuro, színes egyéniségével, hogy
minden vers szinte kézzelfogható, külön-
mánya legyen a halgatóságának. Decembe-
elején Nagyváradra jön. És ne tessék legyit-
teni és ne tessék fölényesen vállaltvonni, am-
kor arról van szó, hogy Tessitóri Nó-
ra asszony egymaga egy teljes egész esle m-
sorát versek elmondásával fogja kiöltöteni. Me-
fog történni az a csoda, hogy egy verse-
mondó asszonyt még ennek a cinikus, hű-
hagyott városnak a közönsége is önfeléd-
fogja végighallgatni.

Tessitóri Nóra a jövő héten azokkal
megszerelt régi és modern magyar írők a
kötésait, akik életükben verset nem élvezte

* Női divatszalon megnyitás. Zenke
Nándorné, Maksz Ilona női divatszalon-
ját újból megnyitotta I. C. Bratianu (Sza-
nisló)-utca 25. szám alatt.

Jön

Jön

Lessing világhírű remeke

Bölcs Náthán

az Apolló moziban

A „Parisien Grill“-ben

szigoruan családi műsor, világ-
városi attrakciók felléptével.

Kezdeté este 10 és fél órakor.

Uri fehérneműek

méret szerint

Róth M. Utóda

cégnei, Mária királyné-é 3

250.000 Lei-jel társulnék!

már meglevő vállalathoz. Címeket
„Activ, nőtlen jó referentia“
jeligére a Hegedűs hír-
laprodába kérek.

Jön

Jön

A szezon legnagyobb vigjáték slágere

Ilyenek a férfiak

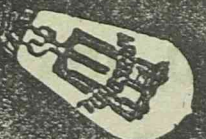
Harry Liedtke

Paul Heidermann — Jacob Tiedtke

Dorian film.

Uj! Manikűrszalon Uj!

nyílt a Sir. Gen. Mosoiu (v. Kert-utca) 1. sz. alatt
KRAFT fodrász üzletében.
Kéri a nagyérdemű közönség szíves pártfogását.

TUNGSRAM

A legjobb villanykörték
Mindenütt kapható!

LEGUJABB LEGUJABB

* **Huszonkét millió lesz a város bevétele.** A tanács tegnap tárgyalta tovább költségvetés bevételi tételét. Következésképp a városból 5 és fél milliót, a taxákból 6-7 millió lelt vél a tanács a jövő évben bevételezni. Az ingatlan átirás 500.000 lelt jövedelmez évente a városnak. Felvetődött a tisztviselők fizetésjavítási ügye is, mely költségvetés beállítását után okvetlen tárgyalásra kerül.

* **A szászok kiüldözték a kolozsvári uteránusok lelkészét.** Az erdélyi magyar uteránusok régidóktól való törekvése, hogy függetlenítsék magukat a szász luteránus konzisztórium hatásköre alól s maguk számára önálló püspökséget állítsanak fel. E törekvések exponált harcossá vált Kirchknopf Gusztáv, a kolozsvári luteránusok papja. Kirchknopf ellen retorzióként most a szász egyházi fennhatóság olyan intézkedést fogantatott, ami pártatlanul áll brutalitásában az egyházak történelmében. Minden elfogadható indokolás nélkül Kirchknopfot a konzisztórium hivatalvesztésre s lakásának tizen négy napon belül való elhagyására kényszerítette, aminek keresztülvitelére rendőri uthoz folyamodtak. A hatóságilag elmozdított püspök vasárnap megrázó jelenetek között tartotta utolsó istentiszteletét templomában. Istentisztelet után a hívek ugyaszólván reárohantak Kirchknopfra és sirva, megrendülten, ölelve kérték, hogy maradjon velük.

* **Eljegyzés.** Jurca Valér, a megyei prefektúra szimpatikus és tehetséges titkára tegnap eljegyezte Crisan Mariora urleányt, a megyei prefektúra bájos tisztviselőnőjét.

* **Árlejtést hirdet a város Köröskavicsra.** Kőszeghy főmérnök a városi tanácstól nyert felhatalmazás alapján árlejtést hirdet 600 köbméter Köröskavics fedőanyag szállításra. A nyilvános árlejtést december 5-én délelőtti 10 órakor a műszaki ügyosztálynál tartják meg. Minden bővebb felvilágosítás ugyanott tudható meg.

* **Kereskedelmi alkalmazottak és magántisztviselők figyelmébe!** A december hó 1-én, szombaton a Kereskedelmi Csarnokban tartandó műsoros táncestélyünk rendezőségét ezúton hívjuk fel, hogy csütörtök este 8 órakor föltétlenül jelenjen meg a Palace-étterem pinchhelyiségében az instrukciók átvétele céljából.

* **A postaküldemények címzése.** A posta vezérigazgatóság felhívja a közönséget, hogy a táviratok, levelek, csomagok címzése mindig legyen világos és pontos, a községek és város mai neve legyen a külső kizárólag románul, még pedig nagyobb betűvel, mint az egyéb címzési szöveg. Kisebb községeknél nemcsak az utolsó posta, hanem lehetőleg a megye megjelölése is rajta legyen a borítékon. A postai küldemények hátlapjára a feladó írja rá a nevét, hogy esetleg a küldemény visszajuttatható legyen neki. Külföldre szóló leveleknél mindig feltüntetendő az illető ország neve is a kezelés megkönnyítése végett.

* **Elfogták a sikkasztó széplaki adópénztárost.** Annak idején megírtuk, hogy Stefan Simionescu széplaki adópénztárosa a pénztárból 60 ezer lelt elsikkasztott és a regátba szökött. Simionescu néhány napja Nagyváradon tartózkodik és tegnap fedezte fel Hegyesi detektív, hogy az adópénztáros az Európa szállodában lakik. Al mikor azonban Carau rendőrőrmester két rendőrrel a szállodába érkezett, Simionescu onnan eltávozott és a muzeum-kertben várakozott a vele együtt lakó nőre, aki Coroiu pénzügyigazgatónál járt, hogy bosszát kérje ki Simionescu számára. A rendőröknek Szilágyi János katona segítségével sikerült Simionescut letartóztatni, aki beismerte büntetettét.

Merénylet a jassii rendőrprefektus ellen

Jassi, november 27. Vasárnap este fél 9 órakor két jól öltözött egyén jelentkezett Manciu rendőrprefektus lakásánál s miután a prefektus nem volt otthon, hosszú ideig lestek reá a háza előtt. A rendőrszem felszólítására vitát kezdtek

s az egyik a rendőrt teljes erővel fejbe vágta. A rendőr véresen esett össze. A két egyén eltűnt. A Presa szerint a rendőrszemet megbüntették, mert az ütések elhárítására nem használta fegyverét.

Folytatott-e a Magyar Párt tárgyalást Averescuékkel

A néppárt vezetőinek csucsaival megbeszéléseivel kapcsolatban az erdélyi sajtóban olyan hírek terjedtek el, hogy Ugron István a Magyar Párt megbízásából tárgyalásokat folytatott a néppártiakkal. Erre vonatkozólag Ugron István cáfolatot ad a lapoknak, melyben azt írja, hogy annál kevésbé sem vehetett részt a csucsaival megbeszéléseken, mert a kritikus időpontban a református kongresszuson. Kolozsvárott tartózkodott.

Ulaint kiadja a magyar nemzetgyűlés

Budapest, november 27. A nemzetgyűlésen az Ulainügyben Mikovényi be-terjesztette az előadói javaslatot, ismertetve az ügy összes részleteit. A nemzetgyűlés úgy határozott, hogy Ulaint kiadja.

Polgári kabinet alakul Németországban

Berlin, november 27. Albert kormányalakítási kísérletei minden vonalon meggyúsultak, ugyanígy, hogy valószínűleg még ma visszaadja megbízatását. Minden politikus, akihez Albert fordult, visszautasította a felajánlott tárcát. A polgári pártok ugynevezett polgári blokkot

* **KERTÉSZ Str. Rimanóczy-utcai** szövet, posztó, selyem és vászonüzlete utólérhetetlen olcsó áráival. A cég kizárólag elsőrendű, megbízható árukat hoz forgalomba.

* Minden főnök, minden alkalmazott, minden tisztviselő ott lesz családjával együtt a kereskedelmi alkalmazottak és magántisztviselők műsoros táncestélyén a Kereskedelmi Csarnokban, december 1-én, szombat este.

* **Helyreigazítás.** A Banca Centrala nagyváradi fiókja a következő közlését kéri: F. évi november 23-iki 269. sz. b. lapjukban „A négyszázezer lei értékű ékszer odiszéája” című cikkben, meglepődéssel olvastuk, hogy Weisz Ernővel összeköttetésben állottunk, amennyiben állítólag Weisz tőlünk 30 millió magyar korona értékű lelt vett volna fel. Tisztelettel kérjük szíveskedjenek helyreigazítani ezen téves információ alapuló közleményt, tekintettel arra, hogy mi sem Weisz Ernőt, sem a közlemény tárgyát képező esetet nem ismerjük s az egészről csupán b. lapjukból értesültünk.

* **Tisztviselők, vasutasok, postások, kereskedők, iparosok és szakmunkások kabát és öltöny SZÖVET, valamint BÉLÉS-ÁRUK vásárlásánál az előírt szigorúan szabott árainból % engedményben részesülnek.** SZÉKELY posztó és bélésárúháza Avram J. (Kossuth) utca 5. szám.

alakítottak, melyhez a bajor néppárt is csatlakozni fog. Ugy látszik, hogy a polgári pártoknak még ma sikerülni fog a kormányalakítás.

Prefektusi értekezlet a szenátusban

Ma délelőtt a szenátus nagytermében összegyűltek az ország összes prefektusai. Az értekezleten a kormány összes tagjai megjelentek. Bratianu azért hívta össze a prefektusokat, hogy egységes közigazgatási irányelveket adjon nekik. Igérte, hogy a kormány gyakori inspekciókkal a megyék szükségleteit állandóan figyelemmel fogja kísérni s az egyes miniszterek támogatni fogják a prefektusok kívánságait.

Kéri a prefektusokat, hogy ragaszkodnak a kormányhoz, mely viszont teljes bizalommal van a prefektusok iránt.

Zita közeledik?

Münchenből jelentik: Azokra a hírekre, hogy Zita királynő a starnbergi tó mellett levő egyik villában szándékozik letelepedni, illetékes helyről azt a megállapítást közlik, hogy a királynő odaköltözéséről semmit sem tudnak. Valószínűleg személycseréről van szó. Annyi az igazság, hogy a Habsburg-ház egyik volt tagja fog a tónál letelepedni.

* **Fischer áruházban Sas-passage, harisnyák, zokni, keztyűk, clark lánc Oroszlán cernák és minden rövidáruk olcsón vásárolhatók.**

* **Magbízható középaru szövetek mellett a legjobb izlésnek megfelelő egész finom raglán, télikabát és öltöny szöveteket is nagyválasztékban tartók raktáron, melyeket szintén meglepő olcsó árban árúsítok.** SZÉKELY posztóáruház. Avram J. (Kossuth) utca 5. szám.

* **Egy nagy tömeg vászon, schifon, batiszt, fehérnemű anyag, ingezfir és ágyhuzat, damaszt érkezett a Körösparti Áruházba.** Ezen cikkek beszerzésénél keresse fel a Körösparti Áruházat, ahol az árak a legolcsóbbak. Tisztviselőknek árendmény.

* **Ha ragályos betegség fenyeget, ügyeljünk a belek szabályos működésére.** Koprol az ideális és jóízű csokoládé hasajtó erre a legalkalmasabb.

* **Legszolidabb napiáron! készítek és javítok minden fémipari munkát. Manometer mérlegsúlyokat és mindennemű mérő műszert hitelesen javítok. Telefon felszerelést és elektromos berendezést a legolcsóbb árban vállalom. Új manometer raktáron. Rajz Andor elektro és precízió mechanikus. Str. Cosbuc (Szalárdi-u.) 9. szám, (Rosenzweig-palota.)**

* **Legjobb, kényelmes haskötők kaphatók csakis a kitűnő Kovács Sándorné orvosi haskötő készítőnél, Nagyvárad, Nilgesz-telep.**

* Hattyulovag, Három grácia, Sárga kabát, Frasquita, Marinka, Diadalmas asszony és minden más operett is kapható a Hegedűs Hirlapiroda Zeneműosztályában.

* Kabát, kosztüm és női ruhaszövet, csikos alszövet, férfiöltöny és átmeneti szövetek, kabátbélések, bársonyok, pongyola-kelmék oly óriási tömegben vannak felhalmozva a Körösparti Áruházban, melyhez hasonló választékot senki sem nyújt. Az árak utólráhatatlanul olcsók. Tisztviselőknek árenda.

* Szép férfi frizurához elengedhetetlen a Brázay brillantin. Kapható mindenütt.

SZÍNHÁZ

HETI MŰSOR:

Szerda: Rómeó és Julia, operajudonság harmadszor, bérleten kívül.

Csütörtök: Első csemetés, udonság másodsor, A) bérlet 43. szám.

Péntek délután: Traviata, opera, mérsékelt helyárakkal.

Péntek este: Román előadás.

Szombat d. u.: Papa kedvence, mérsékelt helyárakkal.

Szombat este: Tangókirálynő, operettjudonság, először, bérleten kívül.

Vasárnap d. e.: Munkáseleadás: Mari és a Sors embere, kezdete 10 órakor.

Vasárnap d. u.: Aranymadár, mérsékelt helyárakkal, kezdete 3 órakor.

Vasárnap d. u.: Szép asszony kocsisa, operettjudonság, mérsékelt helyárakkal, kezdete fél 6 óra.

Vasárnap este: Román előadás, kezdete 9 órakor.

Hétfő: Tangókirálynő, operettjudonság másodsor, A) bérlet 44. szám.

— Első csemetés. Minden eddigi vigjátékot felülmutatva a ma este B) bérletben színre kerülő Első csemetés, mely mindenkor sorozatos előadásban kerül színre. E tökéletes és francia szellemességgel megírt Henequin-vigjátékot Tóth Elek rendezésében látjuk, főszerepeit pedig Pogány, Körösi, Zilahy, Gálfi, Tóth, Földes, Misoga, Madas, Sorr, Galambos és Balassa játsszák. Az Első csemetés csütörtökön este A) bérletben kerül színre.

— Rómeó és Julia. Holnap lesz a harmadik előadása Gounod gyönyörű zenéjű operájának, a Rómeó és Juliának, mely ez alkalommal bérleten kívül kerül színre. A főszerepeit ezúttal is Baranyai, Gavara, Pogány, Tihanyi, Feleki, Márkus, Békési és Bereng éneklék. A zenekart Váradi Aladár karnagy fogja vezényelni.

— Traviata. Miután péntek és vasárnap este Manulescu román társulata játszik a színházban, ezért a magyar társulat pénteken délután fél 4 órai kezdettel tart előadást. Ez alkalommal a Traviata, Verdi operája kerül színre.

MOZI

— Az Apolló-moziban ma, szerdán 5 és 7 órakor „A szürkeruhás leány” kalandor idill 5 felvonásban. Az izgalmas cselekményű film főszerepeit Hollay Kamilla és Lukács Pál ismert filmművészek alakítják. A filmet Deésy Alfréd rendezte mesteri tökéletességgel. Ma, szerdán csak 5 és 7 órakor van mozielőadás.

Este 9 órakor Ben Aroly Bey, a telepatia és pszichologia nagymestere és Annie Aroly bűvésznő tartanak előadást teljesen új műsorral. Helyárak 10, 20, 30, 40 lei. Jegyek elővételben az Apolló elővételi pénztáránál.

— Jackie Coogan, ez a nagyszerű 5 éves csodagyerek, a „Papa kedvence” című 5 felvonásos vigjátékban épp oly kitűnően játszik, mint drámában. Egyik csínyet a másik után követi el és állandó jókedvben tartja a közönséget. „A papa kedvence” még szerdán és csütörtökön látható a Dorian Filmszínházban. Pénteken kerül bemutatásra a szezon legnagyobb vigjáték-szágere: „Ilyenek a férfiak.”

Tőzsdei Jelentések

Zürich, november 27. Nyitás: Berlin 12 0/2 75, Newyork 570 fél, London 2502 fél, Páris —, Prága 1665, Budapest 0.0302 fél, Milánó 2485, Bukarest 292 fél, Bécs 0.0080 háromnegyed.

Bukarest, november 27. Zárlat, Devizák: Páris 1035, London 835, Newyork 191, Milánó 834, Zürich 3350, Bécs 28, Prága 565, Budapest 100.

Valuták: Font 860—880, frank 1160—1180, svájci 35—36, lira 880—890, dinár 220—230, dollár 200—203, osztrák 29—29 fél, magyar 75—80, szokol 5950—600.

Budapest, november 27. A Devizaközpont hivatalos árfolyamai: Amsterdam 7550—7590, Belgrád 218—242, Bukarest 106—119, Newyork 20.050—21.150, Bécs 2515—3036. A többi változatlan.

Zürich, november 27. Zárlat, Berlin 12 0/2 75, Amsterdam 218 egyenlő, Newyork 571, London 2501, Prága 1665, Milánó 2477 fél, Budapest 0.0305, Belgrád 652 fél, Bukarest 292 fél, Bécs 0.0080 fél.

Budapest, november 27. A keddi bankközi magánforgalom szilárdan indult, délből ismét magasabb árfolyamok. Magy. H. 675—695, Osztr. 151—153, Hazai b. 275—280, Lloyd 24, Földhitelb. 350, Leszámitoló 130—132, Keresk. bank 1400—1420, Pesti Hazai 4400—5000, Angol-Magy. 98—100, Borsod-Misk. 128, Köszén 2850—2950, Urikányi 1825, Salgó 690—700, Drasche 412—418, Ganz-Danub. 6000, Lipták 27—28.

A SZERENCSE

Ira: Zombory Jenő

58

En leszek az első uttoró. Mintha csak előre látnám, mennyire felzúdul majd az egész rokonság. Az bizonyos, hogy a többi hercegnők reám se néznek többé, de törődöm is én velük? Az a fő, hogy apa okos legyen és adja meg a beleegyezését, mit bánom én a többit. Az én boldogságomról van most szó.

Sperberg bárónőnek is megmondtam és azt mondta, hogy tudta ő ezt jól, hogy így fog történni, de mivel ismeri már a makacs természetemet, nem akart ellenezni velem, mert akkor csak azért is megtettem volna, míg ellenben ha simán engedte a dolgot lefolyni, muló szeszélyként ez is elmúlik. Tévedett. Nem úgy történt.

— És most mi lesz, kérdé tőlem. A felség semmiesetre se fog beleegyezni. Ha azonban Mórítzfalvy gazdag ember, akkor lehet még némi reménységünk. Az lenne a fontos, megtudni milyen a vagyoni helyzete.

Megmondtam a bárónőnek, hogy a vagyonnal nem törődöm, annyi, amennyi nekem kell mindenestre van, a többi mellékes. Csak apa lenne okos. De mit csinál

lok akkor, ha apa megtagadná a beleegyezését? A nagy ágyu elsütését pedig majd akkorára tartogatom, ha apa nem az én kívánságom szerint döntene. Jobb szeretném azonban ha minden simán menne és nem kerülne kenyértörésre. En arra is kész vagyok.

— Tudja fenség, szólt Sperberg bárónő, azt elhiszem, hogy önnek nem számít a vagyon, de tudnia kell, hogy Anthal királynak vagyoni viszonyai nem a legfényesebbek s még két fivére is van s az anyagi kérdés a jelen esetben a legfontosabb. A hercegi ház létkérdéséről van szó.

Györggyel hosszasan tárgyaltam a dologban s megkérdeztem, hogy mit csinálunk abban az esetben ha apa megtagadná a beleegyezést?

Azt felelte, hogyha személyesen beszélhetne apával, hiszi, hogy minden akadály megszűnik.

— Csakhogy apával nem lehet olyan könnyen beszélni. Ő igen vad arisztokrata.

— Ne haragudjon meg az őszinteségért Erzsébet, de a szavaiból azt vettem ki, hogy nem gazdagok és azt hiszem ha a pénznek van némi vonzereje, Anthal Henrik báró úr is beleegyezik. A magam részéről hajlandó vagyok megosztani vagyonomat édes atyjával és még akkor is marad annyi, hogy nem tudnánk elkölteni.

— Ha így van, ez mindenestre megnyugtató. Remélem, hogy simán megy az egész. Ha azonban apa mégis akadémuskodna, hiszen ő igen vad arisztokrata, reáérünk erre később is gondolni. Egy bizonyos: a Györggyé akarok lenni.

Az angol hercegnő ismét szalmaözvegy s nagyon furesa szemekkel nézi, hogy György most már állandóan mellettem van. Oh most már mindig is mellettem marad. Tehát végső eredményeképpen mégis én győztem. Ugy látszik mégis bírok valamelyes varázsszal.

(Folyt. köv.)

Dr. Gheorghe Popa, notar public Oradea-Mare.

Árverési hirdetmény.

Hivatkozással a „Nagyvárad” folyó év november 23-án megjelent számában közzétett árverési hirdetményére, zálogtartó megbízásából közhírré teszem, hogy a 300 vagon bukk tűzifa elárverezése tárgyában f. évi november hó 28-án, délután 3 órára Sunculus megállóhelyre kiírt árverés elhalasztatott.

Együttal közhírré teszem, hogy az árverés ugyanazon feltételek mellett 1923. évi december hó 5. (ötödik) napján délelőtt 10 (tíz) órakor Oradea-Mare, hivatali helyiségben (Strada Cosbuc — Szalárdi-u. 7.) fog megtartani.

Oradea-Mare, 1923. november 27.

Dr. Gheorghe Popa
közjegyző.

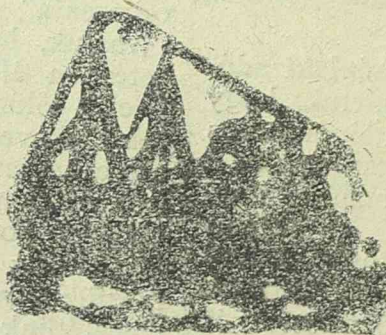
BYRON LINE LONDON

M. EMBIRICOS & CO. BUCURESTI, Str. Paris, No. 1.

CONSTANZA direct NEW-YORK

A legnagyobb tengerentúli luxus gőzcsónakkal, amelyek Constanza kikötőből indulnak Konstantinápoly, Pirene és Palermo érintésével direct

New-Yorkba

Constantinople

25.000 tonnás

BYRON

22000 tonnás

Th. mistooles

18.000 tonnás

Átutazás és vesztésgár nélkül

Az utazás tartama 16 nap tengerentúli luxusgőzcsónakkal.

Az utazás vonalán a legelőnyösebb, 50% -os átlagban fixetendő — összes előírt okmányokat az utlevéllel és 4 aláírt fényképpel beküldve a regisztrálást és az amerikai vízum megszerzését még most elvégeztethetjük. Minden érdeklődő saját jól felfogott érdekében csatlakozik tehát, ha bizalommal fordul központi irodánkhoz, ahol bármely információt szívesen megadunk.

M. EMBIRICOS & Co. BUCURESTI, Str. Paris No. 1.

Orth. Izr. Hitközség Oradea-Mare.

46-1923.

Értesítés

Tudomására hozzuk hitközségünk t. tagjait, hogy a folyó évben dec. havában tartandó képviselőtestületi választásokra az alapszabályszerű választói lajstromok elkészültek és tekintettel arra, hogy az alapszabályok 14. §-a értelmében az adóhátrahagyott tagok szavazati joggal nem bírhatnak, Felkérjük a t. hitközségi tagokat adóhátrahagyott idejében rendezni szívesked-

jenek, hogy a választói névjegyzékbe pótlólag felvétesse.

Oradea-Mare, 1923. nov. 26.

Mittelmann Jakob
elnök h.

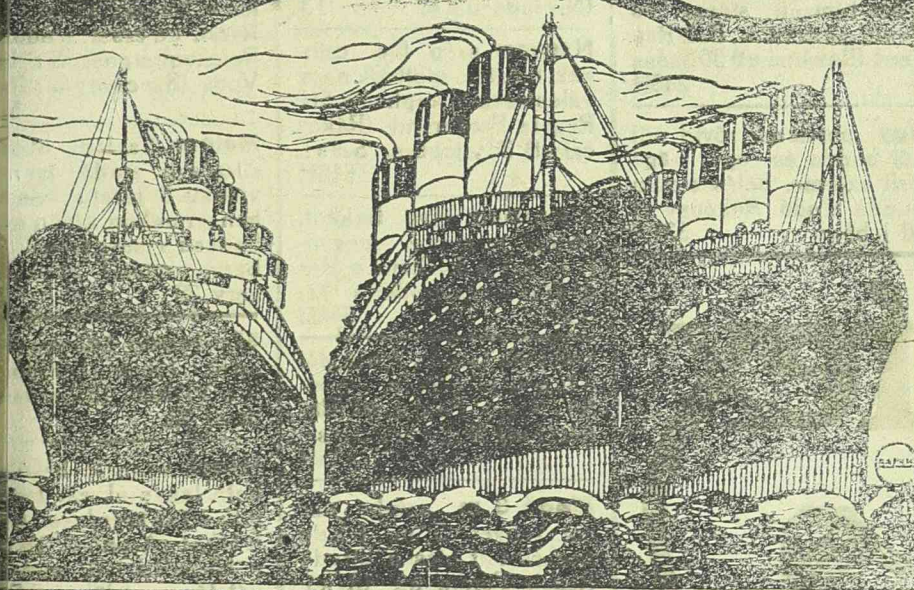
Gyapjuipar rt. Str. Reg. Ferdinand 13

Engross: Fonal (Perzsa, Smyrna, Jumper). Kötött és szövött árak, gyapju szövetek.

Detail: Gyapjuszővet, selyem és gyapjutrícot, vászon és chiffon.

Telefon 16 63. 1844 Sürgőnyim: Fonal.

CUNARD LINE

DENDSZERES SZOLGÁLAT
BUKAREST, TEMESVÁR NAGYVÁRAD
INDULÁSSAL

HAMBURG ROTTERDAM,
SOUTHAMPTON, CHERBOURG.

ÉS
SOK MÁS EURÓPAI
KIKÖTŐKÖN ÁT.

NEW-YORK
BALTIMORE
BOSTON
SAN-FRANCISCO
PHILADELPHIA

QUEBEC, HALIFAX, MONTREALBA ~ CANADA.

A VILÁG LEGNAGYOBB FLOTTÁJA

AZ ÓRIÁS-HAJÓK NEVSORÁNAK EGY RÉSZÉ:

BERENGARIA + AQUITANIA + MAURETANIA
SCYTHIA, CARONIA, LACONIA, SERVIA

FRANCONIA, SAMARIA, CARMANIA, TYRRHENIA ÉS SOK MÁS

KÖZPONT: BUKAREST ~ TAVIRATCÍM: CUNARD.

FORDULJANAK BIZALOMMAL

Oradea-Mare—Nagyvárad fiókunkhoz
Strada Rimánóczy-utca 5. szám alatt

Eladó házak

A város minden utcájában beköltözhető 60 ezer Leitől 3 millióig vannak lakások 1-5 szobáig butorral vagy anélkül, üzletek, szenterainek, szőlők, földiek stb. Ha házat, üzletet, lakást, szőlőt, földjét butorozott lakását eladni, kiadni, cserélni akarja, forduljon bizalommal hozzám, diszkrétan elintézem azonnal. Bizományba bármiféle ellogadok.

WELZ ELZI
KÖZVETÍTŐ IRODAJA
Str. Tipografiei (Nyomda-utca) 4. szám.

Régiségeket
vásárol
és elad.

Különlegességek
porcellán, üveg,
fayence és email.

Nagyvárad
Száda I. C. Bratienu
(Szanióczy-utca) 1 sz.

Órák

szakszerű javítását a legkomplikáltabbig kiterjedően

Tiszay

végzi Strada Alexandril
(Teleky-utca) 9. sz. alatt
Jelölés árak. Precíz munka.

Utlevelét

legolcsóbban és leggyorsabban

vízumoztatja

Schreier

Stefan cel Mare (Tisza Kálmán-tér) 1

Futárjárat naponta Kolozsvár

Brassó és Bukarest között.

Moravetz Rózsavölgyi

Bárd-Nádor

Karácsonyi

1924 évi Zenealbumok kapható a

HEGEDŰS HIRLAPIRODA

ZENEMŰ OSZTÁLYÁN.

CARMEN

hölgytáncos és manikűr terem
elata Unirii (Szt. László-tér) 5.

Parókká megrendelőre rekészülnek

Manikűrözönők és tanulóleányok felvétetnek.

Vegytisztító üzlet

Bazár épület — Színház oldal.

ELVALLALOK mindennemű felsőruha

TISZTÍTÁST Vasalások azonnal.

BORGOS SÁMUEL.

Hölgyeim!

Van szerencsém b. tudomásra hozni, hogy Str. Vihuta (Szt. János) utca 33 sz. alatt házimunka házhoz eljövök és fehérnemű varrodát nyitottam. Külföldi utamról hazatérve a legújabb és legújabb rajz mintákat és gyönyörű goblineket szerzek be. Hímzett és előrajzolt ruhák, párnák, kezem és fűző munkák legolcsóbb árban kaphatók.

szíves pártfogást kér,

Argyelán Emma és társa.

Berson

BERSON-GUMMISARKOT és GUMMITALPAT

visel ma mindenki, mert tartósabb és olcsóbb, mint a bőr, kiméli az idegeket, kellemes és gazdaságos viselet

Orvosi rendelőbe vagy nagyobb szobába alkalmassal butor garnitúra amely 4 kis kerek asztal, 2 butor, 4 szék, 1 divány 1 ágyóra, negy tükör és dohán; asztal sürgősen és olcsón eladó Rákóczi-utca jobbra Szász 390M

Remény

tudja már, hogy leggyorsabban látja el

utlevelét és vízumát

Kolozsvárt, Brassóban és Bukarestben

DEUTSCH és FIA

futárirodája
Fennsík kávéháza

A legkisebb hirdetés ára 20 lei

A NAGYVÁRAD APRÓHIRDETÉSEI

Egy szó ára 20 lei
vestag betűs

„INDUSTRIA“

Ipari és kereskedelmi vállalat, Oradea-Mare, Calea Victoriei 1

Raktárban tartunk saját gyártmányú orvosi, vegyész, irodai, raktárnoki, fűszeres, pincér, borbély, hentes és gépész kabátokat, softőr, karántisztító és kék munkásruhákat elsőrangú anyag és kivitelben. — Gyárak, bányák, nagyüzemek figyelmébe ajánljuk magunkat és kíváncsi áránálattal szolgálunk

LAKÁS

Kellő szoba butorozva, konyha használattal, azonkívül több butorozott szoba, konyha használattal kiadó. Str. Episcopului Pavel utca 5, 588

Egy, vagy kétszobás lakást, esetleg butorozott szobát, fürdőszobát h szmálattal központban keresek. Dr. Berger, A. Jancu (Kossuth-utca) 4. 591H

Alkalmazás

Azonall belépésre keresek perfect irodavezető gépiródt, ki perfect román és magyar gépiró és könyvkezelésben teljesen járatos. Cim: Kágyi Szabó István szőlőtelepe Bihar-dőzeg. 495

Megbízható mindenfőző, ki minden munkát elvégez, 4 éves kis leányával utazóhoz ajánlkozik. Str. Alexandru (Teleky-ut) 35, I. em. Blum. 558

Szolid asszony, vagy egyedülálló leány lakást, esetleg teljes ellátást kaphat szerény kis családnál. Cim a kiadóban. 555

Csomózó leányok privát házhoz ajánlkoznak. Címeket a kiadóba kérem.

Fiatal, ügyes ember kezesítik szerény fizetéssel ellenőri munkára délután 3 óráig 8 óráig. Cim n Hegedűs Hirlapirodában 561H

Masamód leányokat tanuló leányokat azonnalra felvesz König. Str. Str. Ladislau (Körös u) 16, 589

Perfect gépiródt keres dr. Fleischer ügyvéd Parcul Traian, Széchenyi-tér 1. sz. 592H

Perfect románul beszélő leány kiszolgáló nőnek ajánlkozik. Cím a Hegedűs Hirlapirodába kér. 584H

Ügyes üzletszerzők restellik Jakobi Testvérekhez. 582

Román magyar gépiródt, aki a könyveléshez is ért, állást keres Cim a kiadóba. 578

Román-magyar levelezésben és könyvelésben járatos leányt keresünk. Cim a Hegedűs Hirlapirodában. 585H

Kertész tanulóknak ajánlkozik hat gimnáziumot végzett fiú Viadár Ferenc Cristur, u. p. Abraunif jud. Bihor. 576H

Tanuló fiú felvételt. Cim Stabil Gépzület, Piața Mihai Viteazul (volt Nagyplactér). 579H

Románul perfect tudó vidéki kereskedő bármilyen szakmában utazói állást keres Cim Str. Alexandru (Teleky-utca) 56. 581H

Munkabíró, egészséges asszonyt mindeneképpen magas fizetéssel felvennék, — ugyanoda gyermekhez pest trát. Str. I. C. Bratianu (Szaniszló-ut) 30. B. n. dek. 533H

Adás-vétel

Eladó szép perzsa kabát. Str. Cogălniceanu (Váradi Zeigmond utca) 2., emelet, 3-as ajtó. 513H

Opozon belésses új bekecs eladó, Strada Tabacariilor Timár u. 8. 430

Nagyon szép szürke, egészen új kosztüm eladó. Str. Bul. Reg. Ferdinand (Rákóczi-ut) 30 jobbra. Szász. 493

Használt fekete női átmeneti kabát, fekete férfi téli kabát, egy sötétkék férfi öltöny, továbbá leányka ruhák (12—13 éves), cipők és 37-es spangis kivágott fekete lakcipő jutányosan eladó. Strada Cuza Voda (Szacsavay-ut) 19. sz. 331H

Eladó 12 személyes ezüst étkező evőeszköz, 116 darabból. Cim Bul. Regele Ferd. (Rákóczi ut) 30. — jobbra. Szász. 227H

Eladó abroszok szalvétákkal, selyem batik, kicsi és nagy lámpaernyők, rózsaszín selyem váltó paplan, ebédli perzsa kisebb perzsa és szmírna szőnyegek, képek, indiai ezüst sál, fehér és fekete köcsög, török sál, s inas kötött abrosz. perzsa divány párna, sálskin rövid kabát egy férfi szörme bunda nutria beléssel és sálskin gallérral. Bulewardul Regele Ferdinand (Rákóczi-ut) jobbra Szász. 247

Eladók gyönyörű szép fehér himzett stórok és dupla ágyterítők. Bul. Reg. Ferd. (Rákóczi-ut) 30 Szász. 248H

Egy perziener rövid női bunda és egy nagy férfi szörme, belésses auto bunda eladó Rákóczi-ut 30 jobbra. 331H

Eladó Str. Poitei (Uri u.) 54. számú 3 szobás (polgári) magánház, nagyszőlőskerttel Kolozsvári-utca 83 sz. üzleti ház ugyan-csak eladó. Széles-utca 29. sz. és Nogál u. sarak üzletház. Mindegyik kettőszázszáz Lelei. Érdeklődni lehet Felsdi Sándornál. Str. I. C. Bratianu (Szaniszló-ut) 63. 48

Bizományba elfogadók bármilyen fehérneműt, — porcelánokat, szőnyegeket és képeket. Bulewardul Regele Ferdinand (Rákóczi-ut) 30. Jobbra Szász 64

Eladó Str. I. C. Bratianu (Szaniszló-ut) 12. számú háztelek. Érdeklődni csak irodámban lehet. Weisz Gizi, Strada Tipografiei, (Nyomda-ut) 4. 13.

Nagyon szép filé, csipkék, betétek, motívok nagy választékban kaphatók Str. Regele Ferdinand (Rákóczi-ut) 30, jobbra. Szász. 515H

Jókarban lévő frakkot, közép termetre, megvételre keres k. Cimet a Hegedűs Hirlapirodába kérek. 568H

Sanitas (szoba gőzfürdő) teljesen jó olcsón eladó. Str. Regele Ferdinand (Rákóczi-ut) 30, jobbra. Szász. 535H

Eladó 3 m. szürke angol szövet. 5 m. fekete kockás tárt olcsón, Strada Regele Ferdinand (Rákóczi-ut) 30., jobbra. Szász. 553H

Eladó díofa ebédli borszákkal, ébenfa szalon, gyöngy és réz berakással, antik szekrény, íróasztal, consul tükör, ovál asztal és 2 nagy asztal fiókkal ügyvédnek vagy varróműhelybe is alkalmas, Bulewardul Reg. Ferd. (Rákóczi-ut) 30 jobbra Szász

Jó karban lévő baba lengye eladó. Str. Tabacariilor (Timár u.) 8.

4X3 méterű keleti perzsa szőnyeg eladó. Reg. Rákóczi-ut 30. Szász. 20

Baross u'ca 19. sz. alatt fajalma eladó. logrammonként 10 lei. Viszonteladónak árkezesmény.

Egy világos hálószerű butor o'cson eladó. Poitei utca 13. Bóné.

Egy darab 6 lóerős motor eladó. Str. Avram Iancu (Vámház u.) 4. 58

Használt jókarban lévő kocs bunda, szörme gallérral, bé'ással eladó. Reichenbergnél. Str. Cuza Voda (Szacsavay u) 16. 58

Malom. Családi okokból sürgősen eladó igen vidéki 3 járatú vasmalom, külső motort hajtású víznyomással elberendezéssel Str. Călugărești 23. 5

Elsőrendű hencserek eladók Jakab kárpitban Str. Vlahuta (Szent János utca) 12. 5

Házat vennék beköltözhető lakással, esetleg eladó lakás is érdekel. Ajánlatokat „Azonnal” jelölve a Hegedűs Hirlapirodába vételár megjelöléssel 587

Különbözők

Utlevélekhez, bérletekhez legutányosabban készített fényképeket Zenka fényképező Str. I. C. Bratianu (v. Szaniszló-utca) 25. szám.

Irodámat a központban teljesen berendezve á engedném egy vállalkozónak, ki engem irodájának vezetésével megbízza. Cim a kiadóban. 59

ELADÓ valódi perzsaszőnyeg, antik óra. Arany és ezüst ékszerek jutányos árban. — Törött aranyat, ezüstöt, gyémántot, briliánsot, platinát, hamis fogakat magas árban veszek.

Weisz Lipót órák és régiség-kereskedő, Str. Avram Iancu (Kossuth-utca) 18. sz.

A takarékos háziasszony

SIDOL fém tisztítót

AZUROL kékitőt

SIRAX suruló és kézmosóport használ

Minden üzletben kapható!

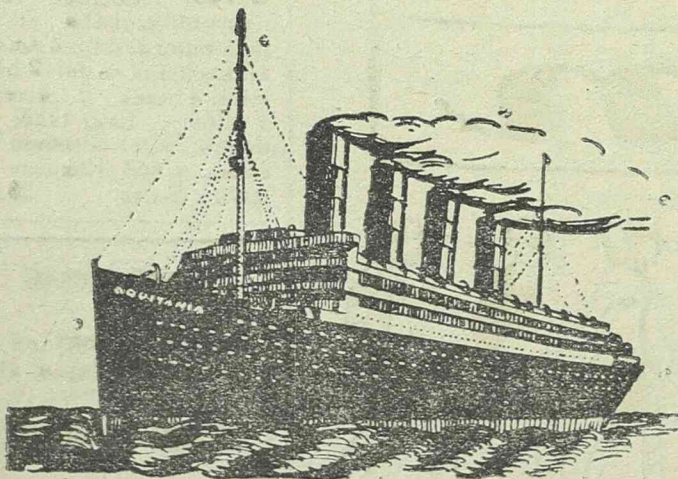
Tisztelettel közlöm, hogy villanyerőre berendezett műhelyemet megnagyobbítva áthelyeztem Str. Călugărești (Szarvas-sor) 17 szám alá, hol mindenféle háztartási cikkek és hitelesített úrmértékek nagyban és kicsiben kaphatók.

BRAUN ARNOLD
bádogos és szerelő

Elvállal központi fűtés vízvezeték- és fűrdő felszerelések berendezését

50%

tűzelő anyagot megtakarít, ha az általam készített előmelegítőt állítja be cserép vagy öntött vaskályhájába.

Telefon 7-73. Sürgőny cím: REALLOYD

Délamerikába

Brazília, Argentina és Uruguayba

utazók és földmívelők, kik Brazíliába kivándorolni szándékoznak díjtalan felvilágosításért forduljanak bizalommal Oradea-Mare-Nagyvárad fiókunkhoz

LLOYDUL REGAL OLANDEZ

S. A. R. Oradea-Mare, Strada Hlmanóczy 5.

hol prospektusokkal díjmentesen rendelkezésükre állunk